

GÜN HAYATA DOKUNMASINDA EDİBİYATIN İŞLEVİ

Necdet Neydim

Necdet NEYDİM*

Görsel süreç içerisinde insan, sorunlarını, korkularını, umutlarını ve kültürlerini hep edebiyata taşımıştır.

Matbaanın icadı ve sanayileşmenin ortaya çıkışı sözlü kültürden yazılı kültüre geçişi getirmiştir. Sanayileşme ve kentleşme bu süreçte aile ilişkilerini değiştirmiş ve geniş aileden çekirdek aileye geçişe yol açmıştır. Artık geniş ailedeki masal anlatıcılarımız ve kültür taşıyıcılarımız yoktur; ancak bunun yerini yazılı metinler ve okuma kültürü almıştır.

Sanayileşme ve kentleşme var olan toplumsal yaşam biçiminin ve ona bağlı sorunların farklılaşmasına yol açmıştır. Toprağa bağlı yaşayan insanla, kentleşme sürecindeki insanın yaşadığı sorunlar ve geleceğe dönük kaygıları birbirinden oldukça farklıdır. Kent insanı birey olma savaşımını sürdürürken, buna paralel olarak bir yalnızlaşma süreci de yaşamaktadır. Kentleşme sürecinin en hızlı biçimde yaşanmakta olduğu İstanbul, bu oluşumun en somut örneklerinden birini oluşturmaktadır. Bu oluşumdan en çok etkilenen kesim de çocuklar olmaktadır.

Çocuklar, biyolojik olarak da toplumsal olarak da kendimizi devam ettirebileceğimizi inandığımız çocuklar, hiçbir biçimde sorumlusu olmadıkları bu hızlı sürecin içine doğar doğmaz girmektedirler. Başta da değindiğimiz gibi onları hayata hazırlayacak, hayatın içinde direnme, ayakta kalma, yaşamını sürdürme ve sosyalleşme süreçlerini hazırlayacak elemanlar artık eskisi gibi değildir. Önceki masallar ve destanlar dinlenirken fantezi dünyasında yarattığı hayat tüm çıplaklığıyla günümüzde medya tarafından gözlerinin önüne serilmektedir. Ancak bu görsel gerçeklik, ya da sanal gerçeklik onun henüz dokunamayacağı kadar uzak; ya da bir el tutumu kadar yakındır.

Günümüzde çocuk hayata ne kadar uzak, ya da yakındır. Çevremize baktığımızda bunun örneklerini çok yakından görmek olanaklıdır. Çocuklar, kimi yerde savaşın tam ortasında, kimi yerde açlık mücadelesinde, kimi yerde erken yaşta başlamış çalışma ortamındadır. Bunun dışında kalan çocuklar da farklı sorun-

*İ.Ü. Öğretim Görevlisi, ÇİKEDAD Başkanı